

¡BOMBA!

Nueva ley ya tiene encuadre,
se ejecuta sin prurito;
no era “fastidiar” a Alito,
sino expropiarle a su madre

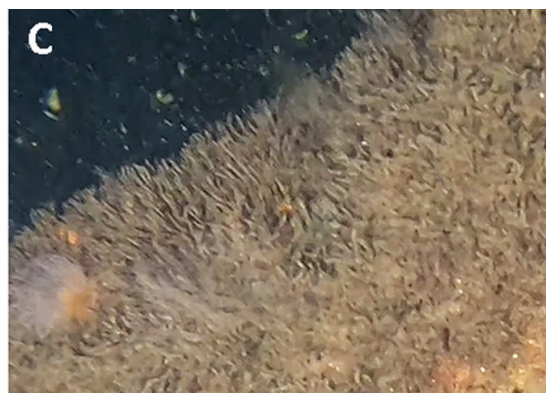

K'intsil

Miércoles 1° de octubre de 2025

CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 11 · NÚMERO 2575 · www.lajornadamaya.mx

Ajxaak'alo'obe' tu yilo'ob kuxa'an ba'alche'ob tu ch'a'ak u yóol kex ichil u ts'oonilo'ob Guerra Mundial yaan

Jump'éeel sumergiblee' ts'o'ok u béeytal u yilik u ba'alche'ilo'ob ja' je'el bix cangrejos, xnook'olo'ob yéetel kayo'ob táan u ch'a'ak u yóolo'ob tu jo'oloj seen wa'awak'a'ab ba'al tu k'iinilo'ob táan Segunda Guerra Mundial, tumen ku tukulta'ale' ku beetiko'ob k'aas ti' kuxtal yaan te'el k'áak'náabo'.

Ti' jump'éeel úuchben kúuchil tu'ux ku pu'ulul ts'oono'ob ti' Báltico k'áak'náabe', ajxak'al máako'obe' tu kaxto'ob uláak' ba'alche'ob kuxa'an yóok'ol ojivas.

“Táan ka'ach kpáa'tik k-ilik maas jach jump'iit ti' le ba'alche'obo'. Ba'ale' yaanal ba'ax t-ilaj”, tu ya'alaj u yuumil le xaak'alo', Andrey Vedenin, máax ku meyaj tu mola'ayil Instituto de Investigación Senckenberg, tu noj lu'umil Alemania.

Ba'ateltáambal yanchj te'el k'iinako'obe' tu p'ato'ob ba'alo'ob ich k'áak'náab, tu ya'alaj Vedenin. Chéen ti' alemanail ja'obe' yaan kex 1.6 millonesil toneladas ts'oono'ob p'ata'ani', u ya'abile' ti' u

ba'ateltáambalilo'ob yóok'ol kaab yanchaj tu sigloil XX. Ba'axo'ob jp'ata'abe' yaan u xiixel nuclear yéetel químico ba'al, je'el bix TNT.

Le je'el túuna', u ye'esajil kuxtal ku bin u ka' ch'a'ak bej ti' tu'ux k'askúunta'an tu'ux ku yantalo'ob. Xaak'alo'ob yáax beeta'ane', ts'o'ok u ye'esiko'obe' yaan úuchen cheemo'ob búulo'obe' tu'ux láayli' kuxa'an ba'alche'obi'.

Ti' túumben xaak'ale', ila'ab yaan anémonas, estrellas de mar yéetel uláak' kayo'ob tu ja'il

Bahía de Lübeck, aktáan u jáal ja'il Alemania. Tu yano'ob ka'ach yóok'ol u bombas voladorasil V-1 k'a'abéetkuns'a'ab tumen Alemania nazi.

“Suuka'anile', ma'atech u xak'alta'al bix yanik u wiinkilal bombas”, tu ya'alaj James Porter, u ecólogoil Universidad de Georgia, máax ma' táakpaj te'el xaak'alo'.

Meyaje' jts'a'ab k'ajóoltbil le jueves máanika', tu pikil ju'unil *Communications Earth and Environment*.